

CONCEPT EN COORDINATIE :

DIENT TOERISME

Kapelaanstraat 1-7
1070 Anderlecht

Tel. : 02.526.83.65
Fax : 02.527.04.57

toerisme@anderlecht.irisnet.be
www.anderlecht.be
Facebook: « Toerismehuis van Anderlecht »

Op initiatief van Fabienne MIROIR,
schepen van Toerisme, Monumenten en Landschappen.

Met de steun van Gaëtan VAN GOIDSENHOVEN,
burgemeester, en het Anderlechtse schepencollege.

Met de vriendelijke toestemming van de MIVB (dienst Algemene Delegatie Communicatie
en Openbare Betrekkingen). Met dank aan de heer Francis MOLKAU.

Gemeentelijke editie 2009

V.U. : Jean Verhulst, Raadsplein, 1 te 1070 Anderlecht

Grafisch ontwerp: Isabelle Brasseur

KUNST IN DE ANDERLECHTSE METRO

Dienst Toerisme : Kapelaanstraat 1-7 te 1070 Anderlecht. Tel. : 02.526.83.65 - Fax : 02.527.04.57
toerisme@anderlecht.irisnet.be - www.anderlecht.be (cultuur en vrije tijd - rubriek toerisme)

(Foto : Metro Bizet, © MIVB)

(Foto : Metro Aumale, © MIVB)

(Foto : Metro Sint-Guido, © MIVB)

KUNST IN DE ANDERLECHTSE METRO

Welkom!

Het eerste project voor de aanleg van de metro in Brussel dateert uit 1892, naar het voorbeeld van Londen en Parijs. Deze avant-gardeprojecten uit de 19de eeuw werden gesteund door koning Leopold II, ook bekend als de koning-bouwheer. De eerste werken beginnen pas aarzelend in de jaren '50 met de bouw van een premetro. De Brusselse metro wordt pas op 20 september 1976 in gebruik genomen. In 1982 doet dit moderne transportmiddel uiteindelijk ook Anderlecht aan. In dat jaar wordt het traject Beekkant - Sint-Guido ingehuldigd. Drie jaar later wordt de lijn tot aan Veeweide verlengd. Sinds 1992 is het station Bizet operationeel. De vier laatste stations naar eindhalte Erasmus worden in 2003 voltooid. Deze lijn draagt voortaan nr. 5.

De lijnen 2 en 6 rond de Brusselse vijfhoek rijden langs de stations Clemenceau en Delacroix en doen zo Kuregem aan. Ze werden respectievelijk in 1992 en 2006 in gebruik genomen. Alles bij elkaar telt Anderlecht twaalf stations en twee grote gewestelijke stelplaatsen ter hoogte van Jacques Brel.

De kunstwerken in deze Brusselse metrostations zijn sterk uiteenlopend omwille van het tijdstip waarop ze gebouwd werden en de architecten die de projecten uittekenden. Ik wens ook de hedendaagse kunstenaars van deze werken in de kijker te zetten. Met deze kunstwandeling langs de Anderlechtse metrostations krijgt dit miskende erfgoed de aandacht die het verdient.

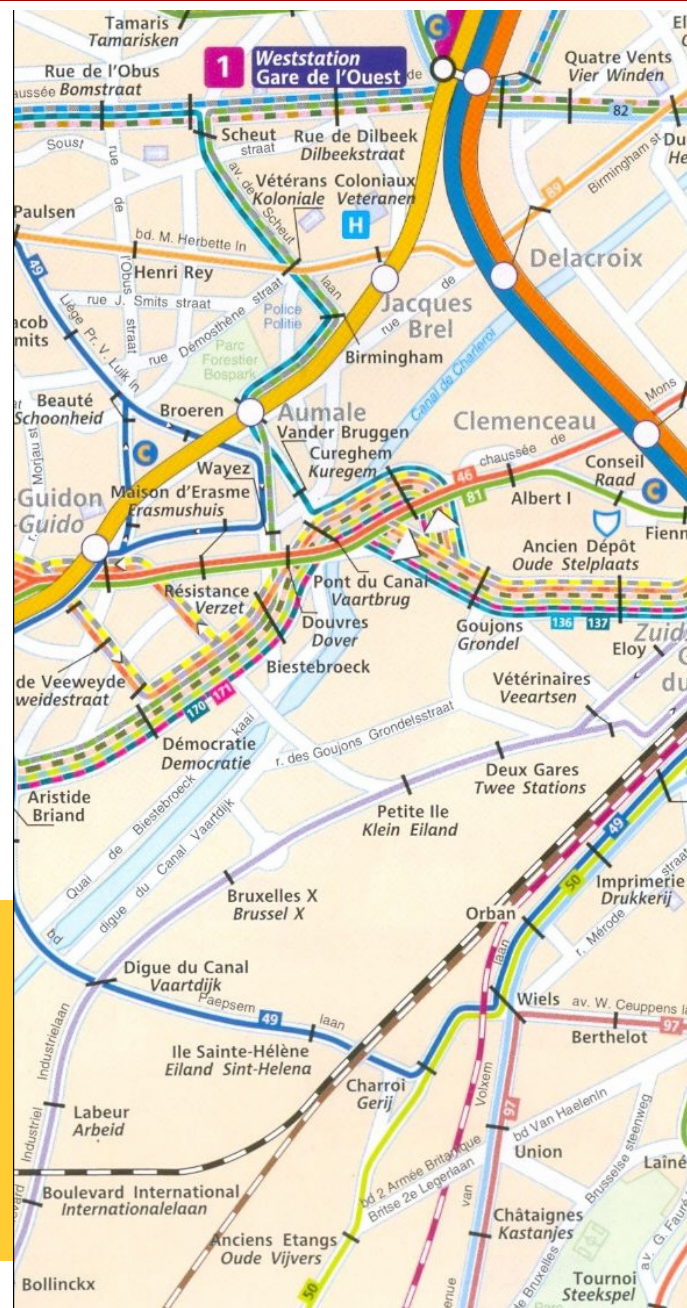
U ontdekt een ondergronds universum, dat vaak gebruikt maar zelden bewonderd wordt.

Ontdek deze verrassende tentoonstellingsruimten en geniet van de vele kunstwerken.

Veel plezier! !

Fabienne Miroir

Schepen van Toerisme, Monumenten en Landschappen.

Gebruiksaanwijzing:

24/7 beschikbaar. Villo! is op het volledige Anderlechtse grondgebied aanwezig. U kunt zich zowel overdag als 's nachts vrij verplaatsen in het volledige Brussels gewest.

De procedure is duidelijk aangegeven op het interactieve scherm van de informatiezuil.

De fietsen zijn volledig uitgerust. U kunt de fiets aan een station in gebruik nemen en aan een ander station inleveren.

Tel : 078.05.11.10 voor info en technische bijstand.
www.villo.be

Tip:

Huur een fiets aan een van de uiteinden en neem de metro om terug naar uw vertrekpunt te reizen.

KUNST IN DE ANDERLECHTSE METRO

AUMALE

d'Aumalestraat, Anderlecht *1982. Art: Metrorama 78 (Jean-Paul Laenen, 1982). Station

Jean-Paul Laenen (Mechelen België, 1931).

Schilder, figuratief beeldhouwer en medailist. Liep school in Sint-Lucas te Brussel (1947-51), de Slade School of Fine Arts in Londen (1952-53) en de Scuola del Marmo in Carrara in Italië (1959-61). Kiest in 1952 voor de beeldhouwkunst. Bewerkt steen, marmer en vanaf 1960 metaal (koper, brons en aluminium). Wordt in 1960 aangeworven door de nationale bronsgieterij in Brussel. Belgische prijs voor jonge beeldhouwers (1963) en prijs van de Vlaamse Gemeenschap (1988). Auteur van het Maurice Maeterlinckmonument aan de universiteit van Luik (Sart-Tilman), Metrorama 78 in metrostation Aumale in Brussel (1976), Draad van Ariadne voor de loopbrug van het Europees parlement in Brussel. Ontwerpt de muntstukken van 5 en 50 Belgische frank (1986).

Werk: Metrorama 78 (1982)

De kunstenaar en zijn medewerkers stellen op een van de muren van het station in een beeldrijke taal een uiterst realistische documentaire voor over de situatie en de omgeving van de gebouwen tijdens de aanleg van de metrolijn. Arbeiders, bulldozers, huizenrijen, graaf- en sloopwerken passeren de revue. Op de tegenoverliggende muur bevindt zich een veelzijdige fotografische en levendige voorstelling van het vroegere leven in de wijk van Aumale.

Hier wisselen kermispaarden, verbouwingen en wagens in de straat af met typische gevels van cafés en winkels, veeboeren en een paardenmarkt. Boven de sporen richting stad wordt het De Brouckèreplein voorgesteld met een fontein die naar het Sint-Katelijneplein stroomt. Richting Anderlecht wordt het station Sint-Guido in opbouw in beeld gebracht. «Metrorama 78» verwijst naar het vroegere Rustplein, waar het station zich nu bevindt, en naar het voormalige Aumalekasteel, waaraan het station zijn naam dankt.

(Foto: © MIVB)

KUNST IN DE ANDERLECHTSE METRO

BIZET

Bergensesteenweg, Anderlecht *1992. Art: La Caracola (**Tone Brulin**, 1992). Station

Tone Brulin (Antwerpen, 1926)

Studeerde scenografie aan La Cambre (1943-1946) in Brussel. Van 1946 tot 1948 studeerde Brulin theater in de Studio in Antwerpen. Tone Brulin was medestichter van literaire avant-gardetijdschriften zoals 'Tijd en Mens' (1948) met Hugo Claus en Louis Paul Boon en 'Gard Sivik' (1952) met Hugues Pernath en Paul Snoek. In 1953 was hij in Antwerpen een van de oprichters van het Nederlands Kamertoneel en regisseerde hij het eerste experimentele toneelstuk. Deze theaterman verwierf niet alleen faam als toneelschrijver, acteur en leraar, maar ook als regisseur en decorontwerper. In 1992 werd Brulin belast met de decoratie van metrostation Bizet.

Werk: La Caracola (1992)

Het werk is opgedragen aan de Latijns-Amerikaanse straatkinderen. Het station Bizet leent zich uitstekend voor een ontwerp met een knipoog naar het theater, want de brug over de sporen en de zijmuren roept al de vorm van een theatergordijn op. De horizontale constructie van de blauwgeschilderde buizen op een hoogte van drie meter stelt de vloer van het theater voor. In het midden van deze theatervloer rijst een tweede, kleiner, verlicht theater op in gekleurd plexiglas. Door toepassing van een vals perspectief in de metaalconstructie en door diverse opstellingen in de diepte en een vernuftige suggestie van vluchtlijnen in het plexibouwseeltje, lopen alle krachtlijnen uit op één enkel, precies in het midden, gelegen punt. Twee totemfiguren leunen tegen de zijmuren aan. De ene figuur is een met ronde vormen voorgestelde zwarte

vrouw, de andere een met rechte en geometrische motieven gestileerde blanke man. Ze dragen allebei een lichtbruin kind, het symbool van de liefde die geen rassenverschillen kent.

CLEMENCEAU

Bergensesteenweg, Anderlecht *1993. Art: Promenade (**Joseph Willaert**, 1993). Station

Joseph Willaert (Oostende, 1936)

Als autodidact en aanvankelijk pop-artschilder wijkt hij resoluut af van de schildersezels. Zijn kunstwerken zijn eenvoudig en bijna naïef. Ze bestaan telkens uit een duidelijk beeld, een keurig lineaire tekening met helder en zuiver kleurgebruik (wit speelt een voorname rol). Men zou bijna zeggen dat hij zijn kunstwerken met sjablonen maakt. Hij probeert in een plastische taal de vinger op de wonde van onze verstedelijkte consumptiemaatschappij te leggen, waarin de jonge generatie de technische verworvenheden als evident beschouwt en ze zich amper bewust is van een landelijk verleden, dat slechts twee generaties achter hen ligt. Poëzie en humor vormen de kern van Willaerts oeuvre. Titels spelen daarin een heel belangrijke rol.

(Foto : © MIVB)

SINT — GUIDO

Paul Jansonlaan, Anderlecht *1982.

Art: Wij leven (**Frans Minnaert**, 1982). Station

Frans Minnaert (Idegem, 1929)

Frans Minnaert, wiens vroegste werk gesitueerd kan worden bij het expressionisme, vertoont in de jaren '60, na studiereizen in Joegoslavië, Japan en Zuid-Afrika, een geleidelijke evolutie naar de nieuwe figuratie. Het contact met de Zuid-Afrikaanse landschappen en de confrontatie met de uitingen van een met de natuur nog innig verbonden cultuur leiden tot een zeer persoonlijke uitdrukking van de wording en de groei van het leven, het ontstaan van de soorten, de schepping,... Frans Minnaert werkt op een spontane en impulsieve manier. Hij vertrekt bij de realisatie van een werk nooit van een ontwerp, maar altijd van een idee. En dat idee krijgt pas vorm tijdens het creatief proces.

Werk: Wij leven (1982)

42 panelen van 1 m² bedekken de cirkelvormige wand van een brede zuil in de stationshal. Frans Minnaert heeft bewust gebruik gemaakt van de cilindervorm van de stationsarchitectuur omdat deze op zich de oneindigheid uitdrukt. Het werk suggereert de ontluiking van het leven en de continuïteit van de schepping. De wisselende effecten van het natuurlijke licht die aan het reliëf (streepjes, punten, kerven, krassen, groeven, spatten,...) een dynamiek geven, sluiten aan bij het continue karakter van de creatie en spreken tot de verbeelding. Het licht dat zich uitstrekt over het reliëf, komt vanuit twee bronnen: de koepel van het cirkelvormig gebouwde station en opzij door de ramen aan de straatzijde.

(Foto : © MIVB)

VEEWEIDE

Verdiplein, Anderlecht *1985. Art: Voûtes flexibles (**Maria Wierusz-Kowalski**, 1985).

TAPTA (**Maria Wierusz-Kowalski**) (Polen, 1926 - Brussel, 1997)

Tapta studeerde aan de textielafdeling van het Nationaal Hoger Instituut voor Architectuur en Visuele Kunst, La Cambre. Na een verblijf van tien jaar in Congo, bewerkte ze met eenvoudige technieken en met veel respect voor de materie wandtapijt en jute, waarbij ze zich laat leiden door de inspiratie die opkomt tijdens de realisatie van het werk zelf.

Werk: Voûtes flexibles (1985)

De kunstenaar heeft hier het doel bereikt wat zij omschrijft als "het komen tot de metamorfose van de ruimte door middel van een soepel en flexibel element". De zacht golvende bewegingen van wat men bijna een snarenspeel zou kunnen noemen, toveren schaduwen op de wanden. De dradenbogen zijn visueel zeer verfijnd: gelijkmatig evenwijdig, recht, buigend, draaiend, door elkaar schuivend. De vier identieke constructies met stalen kabels integreren ook bijzonder goed in de stationsruimte van Veeweide. Ze maken overigens een doorkijk mogelijk naar het perron. Het kunstwerk is tegenstrijdig genoeg tegelijk eenvoudig en complex, krachtig en verfijnd, beheerst en sierlijk.

(Foto : © MIVB)

KUNST IN DE ANDERLECHTSE METRO

HET RAD

Bergensesteenweg, Anderlecht *2003.

Werk: De cyclus van het rad (Denis De Rudder, 2003). Station

Denis De Rudder (Brussel, 1957)

De nauwkeurigheid van de tekening, heldere kleuren en een strakke indruk van de onderliggende geometrische constructie maken het werk van Denis De Rudder zeer herkenbaar. "De cyclus van het rad" is zijn eerste monumentale kunstwerk. Zijn werk spruit voort uit een bedenking over de conventionele afbeeldingsmiddelen, met name het perspectief en het illusionisme. Denis De Rudder studeerde graveerkunst en tekenen aan de Nationale Hogeschool voor Architectuur en Beeldende Visuele Kunst, La Cambre. Hij nam deel aan verschillende gemeenschappelijke en persoonlijke tentoonstellingen in binnen- en buitenland.

Werk: De cyclus van het rad (2003)

(Foto : © MIVB)

Negen muurschilderingen, afzonderlijk geplaatst of in reeksen van twee of drie, zijn geïntegreerd in de metalen muurbekleding langs de sporen. Een tiende schilderij werd aangebracht boven het middenperron en volgt de boog van de plafondbekleding. Elk schilderij is samengesteld uit twee aparte zones: een figuratief gedeelte met een golvende vorm, en aan weerszijden ervan, een gekleurde platdruk. De figuratieve gedeeltes stellen plaatsen voor die dicht bij het metrostation zijn gelegen. Ze zijn opgebouwd volgens een panoramisch perspectief. De titel van het kunstwerk is vanzelfsprekend een woordspeling op de naam van de locatie, maar verwijst daarnaast ook naar de beweging die in het kunstwerk besloten zit.

JACQUES BRIE

Jules Graindorlaan, Anderlecht *1982.

Werk: Coming up for air (Maurice Wyckaert, 1982). Station

Maurice Wyckaert (Brussel, 1923- 1996)

Maurice Wyckaert volgt lessen aan de Academie voor Schone Kunsten in Brussel en is geboeid door de Cobra-beweging, waarvan hij de vrijheid in het schilderen overneemt. Na zijn studies zocht hij contact met de progressieve kunstbewegingen in de hoofdstad. Wyckaert gebruikt zuivere kleuren en een impulsief lijnenspel. Zijn stijl evolueert heel snel naar een abstracte vorm, waarbij levensvreugde, zuiverheid en het gevoel van één zijn met de aardse krachten en de kosmische energieën nooit ver weg zijn.

Werk : Coming up for air (1982)

(Foto : © MIVB)

Op een perronmuur heeft hij een lyrisch feest van zuivere kleuren geschilderd over 120 meter lengte en op een oppervlakte van 500 m². Het kunstwerk stelt de natuur en het groen voor, de kleuren van het zomerlandschap, de zee, de golfslag, de blauwe lucht, het ruisende gras en de wiegende, golvende kleurvelden. Wit, geel, groen, blauw en rood zetten de toon van het kunstwerk. Krullende, golvende, schuimende, draaiende en wervelende bewegingen maken het geheel zeer dynamisch. De over de wand zwevende vormen ontplooiën zich zonder onderling compositorisch verband. "Het element spel is voor mij zeer belangrijk. Kunst is zich amuseren op een interessante manier".

Werk: Promenade (1993)

Deze schilderijen geven aan de metrogebruiker de indruk dat hij zich niet onder de grond, maar in een arcadisch maagdelijk landschap bevindt, waarvan alle typische elementen letterlijk op een rij worden gezet. De beelden glijden voorbij de ramen van de metrostellen als bij een cinerama dat nostalgie opwekt bij de ouderen en nieuwsgierigheid bij de jongeren. De kunstenaar verwijst in eenvoudige beeldtaal naar onze verstedelijkte consumptiemaatschappij waarbij twee generaties niet langer dezelfde waarden delen.

COOVI

Bergensesteenweg, Anderlecht *2003. Art: Interstedelijk (Marin Kasimir, 2003). Station

Marin Kasimir (München, 1957)

Marin Kasimir ruilde zijn geboortestad München begin jaren tachtig in voor Brussel, waar hij tegenwoordig leeft en werkt. Maar zijn werk siert niet alleen openbare en privéruimten in ons land. Marin Kasimir verwierf internationale bekendheid met zijn zeer gedetailleerde panoramische foto's van stedelijke architectuur waar ook veel mensen op figureren, wat het geheel zeer levendig maakt. De foto's worden gemaakt met een roterende camera die om haar as draait.

Het idee van omlijsting, zoals in de klassieke schilderkunst, bestaat in dit geval niet. De panoramische foto's houden het midden tussen muurschilderingen, fotografie, cinema en architectuur. De creaties van Marin Kasimir werden herhaaldelijk bekroond, onder meer met de prijs van de jonge Belgische schilderkunst (1985) en met de fotografieprijs van de stad Parijs (1995).

Werk : Interstedelijk (2003)

Marin Kasimir maakt van de panoramatechniek gebruik om de reiziger te integreren in deze voorstelling van de werkelijkheid, met twee tegenover elkaar liggende beelden. Zodra het fototoestel namelijk op een punt is gericht, wordt de ruimte eromheen een open scène die mensen kunnen betreden, verlaten, waaraan ze kunnen deelnemen en waarin ze een rol kunnen spelen. De twee beelden die de kunstenaar voor zijn panorama koos (COOVI in Anderlecht en het Muntplein in hartje Brussel) zetten de tegenstelling duidelijk in de verf, zowel wat de mise-en-scène betreft als de geënceneerde tijd betreft. Bij het panorama van COOVI vallen de verwijzing naar de vier seizoenen en naar de kunstgeschiedenis op.

En bij De Munt zorgt het ritme van een dag al voor voldoende verscheidenheid: winkelen, kermis, operapauze,... De ruimte zelf vormt hier dus een ware scène.

(Foto : © MIVB)

KUNST IN DE ANDERLECHTSE METRO

DELACROIX

Léon Delacroixstraat, Anderlecht *2006.

Art: Cohérences (Thierry Bontridder, 2006). Station

Thierry Bontridder

Thierry Bontridder is beeldhouwer en ontwerper van juwelen. Hij stelt tentoon sedert 1982 en combineert onder andere plexiglas, glas en metalen in zijn werk. Vanaf zijn eerste werken spant de kunstenaar zich in om de mysteries van licht, kleur en beweging vast te leggen. Zijn juwelen zijn als het ware sculpturen, maar het is pas met zijn monumentale werken dat zijn talent volledig tot uiting komt: met behulp van de eenvoudigste materialen van de moderne wereld, zoals glas, koper en staal, geeft hij uiting aan de poëzie van de hedendaagse wereld.

Werk : Cohérences (2006)

Een metrostation is een doorgangsaanblijfsplaats bij uitstek. Alle individuen gaan er een welbepaalde richting uit. Zo ook heeft elk deeltje in het universum, hoe groot of hoe klein ook, een eigen lot en bestemming. Net zoals water dat uit de gootsteen weggolkt, kronkelt de Melkweg op zichzelf in combinatorische revoluties die als essentieel kunnen worden omschreven. Om de essentiële beweging van het heelal op een eenvoudige en didactisch verantwoorde manier weer te geven, maakt Thierry Bontridder gebruik van gespannen kabels, aangebracht op de twee zijwanden van het station. Eén van de muren toont in een opeenvolgende reeks een spiraal die in verschillende richtingen een dubbele rotatie rond haar eigen as maakt. De andere muur toont op dezelfde manier de wassende en ondergaande fases van de maan.

(Foto : © MIVB)

EDDY MERCKX

Josse Leemanslaan, Anderlecht *2003.

Art: Het paard van oktober (Camille de Taeye, 2003).

Camille De Taeye (Ukkel, 1938)

Los van zijn passie voor schilderkunst steekt Camille De Taeye zijn liefde voor alles wat met de Bühne te maken heeft niet onder stoelen of banken. Hij ontwerpt decors en kostuums voor verschillende toneelgezelschappen in Rijsel, Lyon en Brussel. Ook in de uitgeverwereld laat hij zich niet onbetuigd en werkt hij mee aan tal van boeken, samen met dichters en schrijvers. Zijn kunstwerken reisden zowat de hele wereld rond in ongeveer 200 persoonlijke en collectieve tentoonstellingen.

Op zijn doeken schildert hij alles wat hij ervaart rondom een opeenvolging van beelden. "De geest van mijn schilderijen zit hem in een allusie op iets. Er zitten altijd verboden en provocerende elementen in mijn schilderijen. Ik probeer, ik schud mensen wakker via een allusie op representatieve elementen. Allusie raakt de kern van de zaak en laat meerdere interpretaties toe."

Werk: Het paard van oktober (2003)

Op een plaats tussen de werkplaats en het theater speelt zich een menselijke, dierlijke, plantaardige en bergachtige interactie af. De verhouding tussen deze verschillende elementen wordt geregeld door een zeer strikte, niet bij voorbaat bepaalde structuur. Deze is het resultaat van zuiver picturale en gedroomde gebeurtenissen. Camille De Taeye is vertrokken van bestaande schetsen waaraan hij wijzigingen heeft aangebracht om een compact en sluitend geheel te vormen. Het kunstwerk is omringd door oppervlakken bedekt met weefsels van roestvrije staalraad. De realisatie nam een jaar in beslag. Ter gelegenheid van de onthulling van het kunstwerk in het station Eddy Merckx wordt een boek uitgegeven met als titel "Le Cheval d'Octobre - Het Paard van Oktober", het dagboek van een fresco, geschreven door Anne-Marie La Fère (uitgeverij "Le Daily-Bul").

(Foto : © MIVB)

ERASMUS

Lenniksebaan, Anderlecht *2003. Art: Festina lente (Michel Mouffe, 2003).

Michel Mouffe (Brussel, 1957)

Eén van Michel Mouffes persoonlijke tentoonstellingen heette "En s'occupant d'Erasmus... Zorgen voor Erasmus". Het mag dan ook niet verbazen dat de kunstenaar het interieur van het gelijknamige metrostation mocht opruimen. Michel Mouffe houdt van het unieke, van hetgeen zich niet laat ombuigen tot een reproductieschema. Zijn schilderijen zijn abstract en monochroom, op enkele geometrische lijnen na. Vaak brengt deze Brusselse kunstenaar de verf dun aan, waarbij hij het doek eerst in een kleurbad legt om het nadien met de hand wat bij te werken. Michel Mouffe onderscheidt zich van andere abstracte kunstenaars door achter ieder doek een metalen boog aan te brengen die het schilderij onder spanning zet. Daardoor zwellen de doeken op in de richting van de toeschouwer.

Werk: Festina lente (2003)

De fotocomposities op geëmailleerde platen benadrukken het pacifistische karakter van Erasmus (Desiderius Erasmus Rotterdams, Rotterdam 1469 - Bazel 1536), zijn gehechtheid aan zijn opvoeding, zijn opeenvolgende reizen door Europa en het Europa van de denkers. Het project in metrostation Erasmus bevat, naast de afbeeldingen en fotocomposities, ook zinspreuken van Erasmus, vertaald in verschillende Europese talen. "Festina Lente", wat "Haast je langzaam" betekent, diende zich dan ook op natuurlijke wijze aan als titel voor dit werk. Op 184 m² zijn zinspreuken van Erasmus gegraveerd met de laser. 49 tegels werden verfraaid met handgeschilderde motieven. Tenslotte werden op 350 m² onder andere gezichten gereproduceerd en gezeefdrukt op panelen van verglaasde emailstaalplaten.

(Foto : © MIVB)